

नाबार्ड, केंद्रीय रस्ते निधी (CRF) किंवा तत्सम योजनेअंतर्गत हाती घ्यावयाच्या पुलांच्या सर्वसाधारण मांडणी आराखड्याची कार्यपद्धती.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक बांधकाम विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक : संकीर्ण -२०२१/ प्र.क्र. १०/ नियोजन-३
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२
दिनांक : ०४/१०/२०२१

प्रस्तावना :-

सद्यःस्थितीत सार्वजनिक बांधकाम खात्याकडील बांधण्यात येणा-या, ३० मीटर पेक्षा कमी लांबी असलेल्या पुलाचा सर्वसाधारण मांडणी आराखडा (GAD) क्षेत्रीय स्तरावर व ३० मीटर पेक्षा जास्त लांबी असलेल्या सर्वसाधारण मांडणी आराखडा (GAD) संकल्पचित्र मंडळ स्तरावर अंतिम केला जातो. पुलांच्या काही प्रकल्पांना नाबार्ड, केंद्रीय रस्ते निधी (CRF) किंवा तत्सम योजनेअंतर्गत मान्यता देण्यात येते. सदर मान्यताप्राप्त पुलांना या योजनेअंतर्गत निधी प्राप्त होऊन या निधी द्वारे पुलांचे बांधकाम पूर्ण करण्यात येते. नाबार्ड, केंद्रीय रस्ते निधी (CRF) किंवा तत्सम योजनेअंतर्गत पुलांचा प्रस्ताव पाठवताना त्यासोबत पुलाचा सर्वसाधारण मांडणी आराखडा (GAD) असणे आवश्यक असते जो संकल्पचित्र मंडळाकडून मंजूर करून घ्यावयाचा असतो.

परंतु प्रत्यक्षात मात्र असे निदर्शनास येते की, नाबार्ड मार्फत पुलाच्या मंजुरीकरिता प्रस्ताव पाठवण्याचे वेळापत्रक प्रसिद्ध झाल्यावर क्षेत्रीय कार्यालयांकडून घाईघाईने प्रस्ताव सर्वसाधारण आराखडा मंजुरीसाठी संकल्पचित्र विभागास सादर करण्यात येतो. सदर प्रस्ताव सादर करताना बऱ्याच वेळा पुलाच्या प्रकल्पाचे सर्वेक्षण केले जात नाही. तसेच प्रस्तावित पुलाच्या ठिकाणी Soil Investigation / Bore Hole सुद्धा घेतले जात नाहीत व तसाच प्राथमिक स्वरूपाचा प्रस्ताव सर्वसाधारण आराखडा मंजुरी करता संकल्पचित्र मंडळ सादर करण्यात येतो. नाबार्ड मार्फत पुलाच्या मंजुरीकरिता प्रस्ताव पाठवण्याचे वेळापत्रक निश्चित असल्यामुळे संकल्पचित्र मंडळास सुद्धा आवश्यक माहिती नसतानाही सर्वसाधारण मांडणी आराखडा Provisional GAD म्हणून मंजूर करून द्यावा लागतो.

मात्र नंतर सविस्तर सर्वेक्षण, Bore Hole इत्यादी बाबी प्राप्त झाल्यानंतर जेव्हा सर्वसाधारण मांडणी आराखडा अंतिम मान्यतेकरता / पुलाच्या किमतीचे अंदाजपत्रक मान्यते करिता संकल्पचित्र मंडळास प्राप्त होतो त्यावेळी सदर सर्वसाधारण मांडणी आराखडा बहुतांश वेळा बदलतो व पुलाची लांबी कमी जास्त होते व अनुषंगाने पुलाची किंमतही कमी जास्त होते. मात्र नाबार्डने मंजुरी दिलेल्या पुलाची किंमत अंतिम असल्यामुळे त्यानंतर पुलाच्या लांबी मध्ये फेरफार करून पुलाची किंमत सुधारित करण्याची विनंती क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांकडून प्राप्त होते.

या सर्व बाबी टाळण्याकरिता नाबार्ड, केंद्रीय रस्ते निधी (CRF) किंवा तत्सम योजनेअंतर्गत पुलांच्या मंजुरीच्या प्रस्तावाबाबत कार्यपद्धती निश्चित करण्याचे शासनाच्या विचाराधीन होते. यानुसार शासनाने आता खालीलप्रमाणे कार्यपद्धती निश्चित केली आहे.

शासन परिपत्रक :-

१. प्रत्येक क्षेत्रीय कार्यकारी अभियंता यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रामध्ये प्रस्तावित केले जातील अशा पुलांची सविस्तर यादी तयार करावी. यापैकी कोणते पूल नाबार्ड, केंद्रीय रस्ते निधी (CRF) किंवा तत्सम योजनेअंतर्गत व कोणते पूल अर्थसंकल्पीय तरतुदी मधून करावयाचे आहेत हेसुद्धा सर्वसाधारणतः निश्चित करावे.
२. सदर पुलाच्या ठिकाणचे सविस्तर सर्वेक्षण, Bore Log इत्यादी बाबींचा अभ्यास करून सविस्तर प्रस्ताव संकल्पचित्र मंडळास सादर करावा. संकल्पचित्र मंडळाने पुलाच्या जागेची पाहणी करून सर्वसाधारण मांडणी आराखडा (GAD) तयार करावा व क्षेत्रीय कार्यालयास मंजूर करून द्यावा.
३. वर नमूद केल्यानुसार पुलाच्या मंजुरीचे अशा प्रकारचे सर्व प्रकल्प नाबार्ड, केंद्रीय रस्ते निधी (CRF) किंवा तत्सम योजना किंवा अर्थसंकल्पीय तरतुद यामधून मंजूर करून घेण्याच्या किमान एक वर्ष आधी तयार करून ठेवावेत जेणेकरून नाबार्ड, केंद्रीय रस्ते निधी (CRF) किंवा तत्सम योजनेअंतर्गत मंजुरीनंतर या पुलाच्या प्रकल्पांच्या किमतीमध्ये कोणत्याही प्रकारचा बदल होणार नाही.
४. वरील बाबींचे क्षेत्रीय कार्यकारी अभियंता यांचेकडून काटेकोरपणे पालन करून घेण्याची जबाबदारी संबंधित अधीक्षक अभियंता यांचेकडे सोपवण्यात येत आहे.
५. अधीक्षक अभियंता (पुल), संकल्पचित्र मंडळ त्यांनीसुद्धा असे सर्व प्रस्ताव त्यांचेकडे प्राप्त झाल्यानंतर जागेची प्रत्यक्ष पाहणी करून सर्वसाधारण मांडणी आराखडा (GAD) लवकरात लवकर मंजूर करून द्यावा.

सदर सूचना शासन परिपत्रक निर्गमन दिनांकापासून लागू होतील.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२११००४१३४५४६३११८ असा आहे. हे परिपत्रक डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(ग. सं. कचरे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मंत्री (सा. बां.) यांचे स्वीय सहायक, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२.
२. मा. राज्यमंत्री (सा. बां.) यांचे स्वीय सहायक, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२.
३. मा. सचिव (रस्ते), यांचे स्वीय सहायक, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२.
४. मा. सचिव (बांधकामे), यांचे स्वीय सहायक, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२.
५. मुख्य अभियंता (रा.म), कोकण भवन, नवी मुंबई

६. मुख्य अभियंता व सहसचिव यांचे स्वीय सहायक, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२.
७. अधीक्षक अभियंता, (पुल / इमारती) संकल्पचित्र मंडळ, नवी मुंबई.
८. सर्व मुख्य अभियंता,
९. सर्व अधीक्षक अभियंता,
१०. सर्व कार्यकारी अभियंता, (जिल्हा परिषदासह)
११. निवडनस्ती (नियोजन-३).